

COMENTARIO SOBRE A REGULACIÓN DO RÉXIME ECONÓMICO NO PROXECTO DE LEI DE COOPERATIVAS DE GALICIA

Santiago MERINO HERNÁNDEZ

*Letrado do Consello Superior de Cooperativas de Euskadi.
Responsable da área de dereito mercantil do Instituto de Dereito Cooperativo e
Economía Social da Universidade do País Vasco -GEZKI-*

SUMARIO: 1. Introducción. 2. O réxime económico das sociedades cooperativas no proxecto de lei de cooperativas de Galicia. 2.1. As achegas a capital: réxime xurídico. 2.2. Outros financiamentos. 2.3. Determinación e distribución de excedentes netos. 2.4. Os fondos sociais obrigatorios. 2.5. Imputación de perdas. 2.6. Algunhas consideracións finais sobre o Capítulo V do proxecto.

SUMARIO: 1. Introducción. 2. El régimen económico de las sociedades cooperativas en el proyecto de ley de cooperativas de Galicia. 2.1. Las aportaciones a capital: régimen jurídico. 2.2. Otras financiaciónes. 2.3. Determinación y distribución de excedentes netos. 2.4. Los fondos sociales obligatorios. 2.5. Imputación de pérdidas. 2.6. Algunas consideraciones finales sobre el Capítulo V del proyecto.

SUMMARY: 1. Introduction. 2. The economic system of cooperative societies in the projected Galician law of cooperatives. 2.1. The Contributions to capital: juridical system. 2.2. Other financings. 2.3. The determining and distribution of net surpluses. 2.4. The obligatory assets of the societies. 2.5. Imputation of losses. 2.6. Some final considerations on Chapter V of the project.

1. **Introducción.**

Quizais resulte innecesario estenderse no que se veu considerando coma un atolado proceso de regulación autónomica en materia de sociedades cooperativas, só polo menos nalgúns casos, xustificando con razóns políticas e non nas necesidades reais do sector cooperativo.

Esta tendencia que está a vivi-lo país pode concretarse en dezasete leis de cooperativas, algo impensable dende a óptica da Unión Europea, onde mesmo nalgúns Estados non se dispón de regulación específica sobre sociedades cooperativas e temos que acudir ó Código civil para atopar-las oportunas referencias que sobre estas sociedades se realizan.

Sen embargo, e só para realizar un pequeno apuntamento, a sucesión de normativa autónomica que comezara a Comunidade Autónoma do País Vasco

coa hoxe xa derogada Lei 1/1982, do 11 de febreiro, sobre cooperativas (BOPV do 10 de marzo) ten a súa interpretación positiva na mellora técnica da normativa por contar con importantes referentes noutros puntos do Estado e onde incluso xa se produciron, coma no exemplo visto, derogacións e aprobacións de novas leis. Así mesmo encontraríamos, se é posible, xustificación desta pluralidade normativa na adecuación das clases de cooperativa, con tódalas súas particularidades, a determinadas Comunidades Autónomas.

No caso que nos ocupa, Galicia, a competencia en materia de cooperativas non se asumiu no Estatuto de autonomía, e así houbo que agarda-la Lei orgánica 16/1995, do 27 de decembro, pola que se lle traspasaba a citada competencia a esta Comunidade Autónoma. Dende entón, o traballo foi sen dúbida intenso. Ás xornadas sobre lexislación cooperativa en Santiago de Compostela organizadas pola Asociación de Cooperativas Agrarias de Galicia (AGACA) realizadas con anterioridade á Lei orgánica 16/1995, seguíronlle-las Xornadas de Economía Social (decembro de 1995) organizadas pola Federación de Cooperativas SINERXIA, o I Congreso de Cooperativas Agrarias de Galicia organizado por AGACA e, por último, o traballo técnico elaborado por SINERXIA que rematou dando orixe ó “Documento base para a discusión da lei galega de cooperativas”. En todos estes puntos de encontro temos que topalo xerme do que supuxo o Proxecto de lei de cooperativas de Galicia (en diante PLCG), publicado no Boletín Oficial do Parlamento de Galicia con data do 16 de abril de 1997.

Actualmente, como se sabe, o proceso lexislativo está parado pola disolución do Parlamento e pola convocatoria de eleccións na Comunidade Autónoma de Galicia.

2. O réxime económico das sociedades cooperativas no PLCG.

Pretenden esas liñas realizar un sucinto repaso ó rexime económico, quizais un dos menos cuestionados nun Proxecto que por algunhas instancias foi cualificado de excesivamente regulamentista e pouco consensuado, regulado no capítulo V (artigos 58 a 71) do PLCG, cuestión que como se poderá adiviñar podería dar lugar a un estensísimo estudio, máis se é posible no caso de incluírmos neste un profundo estudio comparado, ademais da lexislación estatal, das lexislacións autonómicas neste momento en vigor (Lei 2/1985, do 2 maio, de sociedades cooperativas andaluzas; Decreto lexislativo 1/1992, do 10 de febreiro, polo que se aproba o Texto refundido da lei de cooperativas de Catalunya e a Lei 14/1993, do 25 de novembro, de modificación do decreto lexislativo 1/1992; Lei 11/1985, do 25 de outubro, de cooperativas da Comunidade de Valencia e a Lei 3/1995, do 2 de marzo de modificación desta última; Lei 4/1993, do 24 de xuño de cooperativas de Euskadi; Lei foral 12/1996, do 2 de xullo, de cooperativas de Navarra), así como de anteprojectos e proxectos lexislativos de que dispoñemos ata o momento (Anteprojecto de lei xeral de cooperativas, Proxecto de lei de sociedades cooperativas andaluzas e Proxecto de lei de cooperativas de

Aragón). A nosa intención é sen embargo achegar, insistimos que sexa de forma breve, algúns apuntamentos baseados na experiencia de procesos autonómicos legislativos, e posterior aplicación, en materia de sociedades cooperativas, en especial a experiencia na Comunidade Autónoma do País Vasco. Verbo desta cómpre sinalar que é unánime que é unha das máis enriquecedoras sobre todo no que ó rexime económico se refire, unido todo iso ó particular coñecemento que sobre o proceso de xestión do PLCG se produciu.

É evidente que non se pretende esgota-la análise do réxime económico das sociedades cooperativas regulado no PLCG senón que se trata de pasar revista a aquelas cuestións que, sempre dende un punto de vista subxectivo, presentan maior interese, todo iso sen introducírmonos na problemática das diversas clases de cooperativas.

2.1. *As achegas a capital social: réxime xurídico.*

Unha das cuestións máis discutidas nos diferentes procesos legislativos resultou se-la existencia ou non dun capital mínimo necesario para a constitución da cooperativa. Neste sentido, e como así o enuncia a exposición de motivos do PLCG, acorde coas novas tendencias legislativas nesta materia, establécese tamén un capital social mínimo como garantía fronte a terceiros e como rigor empresarial da cooperativa. Este capital social mínimo estableceuse en quíntas mil pesetas. Esta cantidade é coincidente co así regulado na Lei de modificación da Lei 11/1985, de cooperativas da Comunidade Valenciana, e punto intermedio entre o millón de pesetas requirido no País Vasco e as dúscentas cincuenta mil en Navarra.

Diciamos que este punto foi conflictivo posto que a novidade, introducida no seu día pola lexislación vasca, fronte ó silencio da Lei xeral de cooperativas (en diante LGC) que parece continuará na nova lexislación estatal, relativa á inclusión dun capital social mínimo, significou unha das emendas da Federación de empresas cooperativas SINERXIA e da Unión de Cooperativas de Traballo Asociado de Galicia (UCETAG) ó Anteproxecto de lei de cooperativas de Galicia, ó enteder que a presenza do capital social mínimo debe ser fixado polos socios constituíntes da sociedade cooperativa en función das súas necesidades de financiamento mediante os recursos propios.

Insistindo na súa interpretación sinalaban que a existencia dun capital social mínimo significaría por outra parte a ruptura dun dos fundamentos da cooperativa como é o da variabilidade do seu capital social e convertería as cooperativas en sociedades de capital mixto. Pois ben, sen ánimo de polemizar sobre esta cuestión, debemos sinalar que se as cooperativas son de capital variable non é máis que unha lóxica consecuencia do principio de porta aberta, algo que incluso levou a algúns autores a cualifica-lo capital como financiamento alleo interno (GARCÍA GUTIÉRREZ, Carlos, *Estudio del régimen económico y de la contabilidad de la empresa cooperativa en relación con la Ley 3/1987, del 2 de abril, general de cooperativas*, *Revista de Estudios Cooperativos* núm. 54, Ma-

drid, 1987). Esta reflexión a contextualizarémo-la coa obrigada idea da cooperativa como empresa, algo que incluso se recolle no artigo 1 da Lei de Cooperativas do País Vasco, empresa que ó igual que ocorre coas sociedades anónimas e limitadas, debe ofrecer unha garantía no mercado subliñándose así, mediante o capital social mínimo, o carácter empresarial das iniciativas cooperativistas e sen contradicir de ningún modo o principio de porta aberta que se refire só á libre saída do socio da cooperativa e á devolución das achegas a capital. En todo caso a redución do capital por baixo do mínimo legal é causa de disolución da cooperativa (vid. artigo 86.d. do PLCG) o que sería emendable coa decisión da Asemblea Xeral sobre unhas novas achegas obrigatorias dos socios coa maioría legalmente requirida.

Intimamente relacionado co capital social encontrámonos coa responsabilidade dos socios, regulado cremos que con bastante máis acerto no PLCG no artigo 6 do que na LGC, onde se establece a responsabilidade limitada ás achegas subscritas ó capital social como principio legalmente establecido e entronca definitivamente coas cooperativas no novo dereito de sociedades ó tempo que as asimila na responsabilidade ás sociedades anónimas ou limitadas.

Defínese o capital social no artigo 58.1 como o constituído polas achegas de natureza patrimonial realizadas polos socios, quer sexan obrigatorias quer voluntarias, comezando así o tratamento sobre as achegas a capital que abarca desde o propio artigo 58 ata o 64. Xa tivemos ocasión de manifestarnos en relación con este tema sobre a consideración do capital nas cooperativas como a expresión do valor do patrimonio social repartible e base para determina-la cota de cada socio neste, nunha clara separación de capital e do patrimonio na cooperativa; separación que por outra parte é de considerable importancia ó entenderse como irrepertible o patrimonio na sociedade (vid. MERINO, Santiago, *“Evolución normativa do réxime jurídico-financiero en las sociedades cooperativas”*, El cooperativismo vasco y el año 2000, Madrid, 1995, páx. 134).

Estas achegas deberán acreditarse en títulos nominativos non negociables no mercado como materialización do marcado carácter personalista que caracteriza este particular tipo societario.

Ademais, o PLCG posibilita que as achegas se poidan realizar de forma diferente á xeralmente aceptada que non é outra cá moeda de curso legal (artigo 58.3). Efectivamente, se o prevén os Estatutos ou así se acorda na Asemblea Xeral, poderán realizarse estas en bens ou en dereitos sempre que estes sexan susceptibles de valoración económica. Neste último caso, os administradores fixarán o seu valor logo dun informe dun ou varios expertos independentes designados polos asociados baixo a súa responsabilidade e porase iso en coñecemento dos interventores. Non podemos máis que salienta-la prudencia que se tivo neste suposto para protexe-la cooperativa e darlles credibilidade ós seus recursos propios e evitar así a posible existencia de cooperativas totalmente descapitalizadas precisamente por se cotexar correctamente o declarado co significado real das achegas non dinerarias.

Verbo das achegas máximas por socio, a LGC, no seu artigo 72.4, establece un límite máximo universal para as achegas de cada socio nas cooperativas de primeiro grao do 25 por 100 do capital. Pola contra, o PLCG modifica ese límite e sitúao no tercio da totalidade do capital social, co que amosa unha maior flexibilidade sobre todo para os casos nos que sexan socios da cooperativa outras cooperativas ou socios colaboradores.

Neste mesmo sentido, directamente relacionado co exposto no parágrafo anterior, o PLCG facilita, como tamén o fan outras lexislacións autonómicas, a posibilidade de achegas obrigatorias ó capital social de contía diferente para os distintos tipos de socios previstos polo PLCG, ou en función da clase de actividade realizada ou en proporción co compromiso ou uso potencial que cada socio asuma da actividade cooperativizada (artigo 59). Non ten máis sentido esta regulación có de facilita-la constitución, ou entrada de socios, de cooperativas, sempre dende unha óptica de democratización da participación en canto ó capital se refire, con base na participación real na sociedade.

Caracterízase o PLCG por reforza-las garantías que protexen o capital social e máis concretamente establecendo no seu artigo 59.2 que as achegas deberán desembolsarse nun 25 por 100 no momento da subscrición. No que respecta ó resto do prazo para materializa-lo desembolso das cantidades o pagamento das cales quedase aprazado decidirá a Asemblea Xeral. Entendemos que debería preverse un prazo máximo de desembolso, como así o fai por exemplo a lexislación vasca, sempre buscando a dispoñibilidade a curto prazo dun mecanismo financeiro tan vital para a cooperativa como é o seu capital social.

A Asemblea Xeral, de acordo co artigo 59.3, fixará a existencia de novas achegas obrigatorias, e fixarán a contía, os prazos e as condicións de reembolso, e poderá o socio que dispoña de achegas voluntarias aplicarlas como obrigatorias neste novo desembolso. O socio disconforme poderá darse de baixa da cooperativa, baixa que en todo caso se considerará xustificada.

Tamén na intención de reforza-las garantías que protexen o capital social topámonos coa introducción dun rigoroso sistema para esixi-lo reintegro da achega do socio, diminuída a consecuencia de perdas ou dunha sanción económica. Así, o artigo 59.4 sinala que se pola imputación de perdas a achega dalgún dos socios quedase por baixo do importe mínimo que sinalen os Estatutos, o socio afectado deberá realiza-la achega necesaria unha vez requirido polo órgano de administración, quen tamén poderá fixa-lo prazo para iso que en todo caso non poderá ser superior a dous meses, corrixindo así, entendemos que de forma acertada, a primeira redacción do anteproxecto que lle remitía esta decisión á Asemblea Xeral, polo que incorría en mora o socio que non considerase os prazos decididos ó tempo que pode ser suspendido dos seus dereitos (artigo 59.5). Doutra banda, que o socio moroso deberá resarcir en cada caso á cooperativa dos danos e perdas que lle causasen polo dito atraso. Podemos citar a este respecto, como exemplo, un investimento que se financia cunha ampliación

de capital, polo que se poden xerar graves prexuízos no caso de se produciren morosidades no desembolso do capital. Tradicionalmente se esta situación é coincidente coa de solicitude de baixa do socio e unha vez cualificada esta esíxelle a respectiva indemnización, e adoita considerarse, de forma errónea, que pode entrar en colisión co principio de porta aberta ó cargar responsabilidades sobre un socio xa saínte. É evidente que as indemnizacións teñen a súa base exclusivamente nas responsabilidades contractuais adquiridas con base no Código civil e de ningún modo no dereito de sociedades cooperativas.

Finaliza o reiterado artigo 59 co punto 6 ó facilita-la cuantificación das achegas obrigatorias iniciais dos novos socios e as novas achegas dos socios actuais, sempre no cumprimento do principio cooperativo de porta aberta de facilita-la incorporación de novos socios. O importe das achegas obrigatorias dos novos socios non poderá ser inferior ó das achegas obrigatorias mínimas para ser socios, nin superior ó das efectuadas polos socios actuais, incrementadas na contía que resulte de aplica-lo índice de prezos ó consumo. Esta medida vén limitar, ou tenta facelo, o posible abuso dun aumento das achegas que o único que buscaría sería impedi-la entrada de novos socios.

Dentro das achegas, tamén o PLCG, como o fixeron outras lexislacións, diferencia entre as obrigatorias, que xa analizamos, e as voluntarias. Pois ben, estas últimas témolas que considerar de particular importancia á hora de incrementa-lo pasivo da sociedade. A Asemblea Xeral poderá acorda-la admisión de achegas voluntarias a capital social realizadas polos socios fixando as condicións destas (artigo 61.1). Estas achegas deberán desembolsarse totalmente no momento da subscrición (61.2). De particular importancia resulta a retribución a estas achegas voluntarias que non poderá exceder do interese legal do diñeiro máis de seis puntos (en semellanza por exemplo polo así regulado na lei vasca de cooperativas), fronte ó establecido para as achegas obrigatorias, quizais demasiado escaso, como é o que decida a Asemblea Xeral, salvo que estea establecido estatutariamente, e que non poderá exceder do interese legal do diñeiro. En realidade a posibilidade de aumenta-la taxa de interese que se aboe, sempre co límite que a propia cooperativa permita no marco da lexislación vigente, é a clave principal que pode levar consigo a subscrición ou non de achegas voluntarias. A liberalización do réxime retributivo é na actualidade a vía que pode motiva-la entrada de recursos, neste caso propios, na cooperativa e producir un fortalecemento financeiro desta. Acerta ademais o PLCG ó posibilita-la subscrición deste tipo de achegas só ós socios. Cremos que a posibilidade de financiamento de terceiros non socios xa se canaliza, de forma parecida, mediante outros mecanismos financeiros igualmente regulados no PLCG. O caso contrario podería acarrexar distorsións importantes no concepto máis básico do capital na cooperativa.

Tamén segue as novas tendencias o PLCG en canto á regularización do balance e actualización das achegas, pero con algúns límites, xa que non chega á total e excesiva liberdade de que a cooperativa dispón por exemplo na lexisla-

ción vasca á hora de decidi-lo destino. Así, o balance da cooperativa poderá ser regularizado nos mesmos termos e cos mesmos beneficios previstos para as sociedades de dereito común. Da plusvalía resultante destinará a cooperativa un 50 por 100 como mínimo ó Fondo de Reserva Obrigatorio (recordemos neste momento que este fondo é de natureza irrepatriable) e o resto destinarao, conforme o previsto nos Estatutos ou, senón, conforme o definido pola Asemblea Xeral, a actualiza-lo capital social o a incrementa-las reservas, ben obrigatorias ou ben voluntarias. Non obstante, cando a cooperativa teña perdas sen compensar, a dita plusvalía destinarase en primeiro lugar á compensación das ditas perdas e a continuación ós destinos sinalados anteriormente.

Sobre a transmisión das achegas, o PLCG, dispón que se poderán realizar:

a) Por actos intervivos, entre socios preferentemente e entre aqueles que se comprometan a selo no prazo de tres meses nos termos fixados nos Estatutos, todo iso coa cautela da obrigada notificación da transmisión ós administradores (lembramos que a solicitude de admisión, conforme ó artigo 19.2 debe serlle presentada ó órgano de administración da cooperativa para a súa resolución), solucionando así o requisito da comunicación á cooperativa, entendemos que é fundamental, e que a sociedade se vería obrigada a reconduci-la á fase estatutaria.

b) Por sucesión mortis causa, ós causahabentes, se fosen socios e se así o solicitasen, ou, se non o fosen, trala admisión como tales, solicitude que deberá realizarse no prazo de tres meses.

Fronte a esta regulación, temos que recordar que o artigo 78.1.a) da LGC, insistimos que de aplicación na Comunidade Autónoma de Galicia ata a aprobación e publicación do hoxe proxecto de lei que se encontra actualmente no Parlamento, unicamente lle posibilita a transmisión á persoa non socia en caso de baixa obrigatoria xustificada do transmitente, ó seu cónxuxe, ascendente ou descendente, sempre que adquira a condición de socio no prazo de tres meses da baixa daquel, regulación que, non obstante, parece se vai reconducir no novo texto da Lei xeral de cooperativas no que se está a traballar en sentido parecido ó regulado no PLCG (así se recolle no artigo 62 do Anteproxecto de lei xeral de cooperativas).

O último aspecto que nos ocupa antes de dar por terminado o referente ás achegas a capital é o do reembolso destas como consecuencia do principio de porta aberta.

Pois ben, regulado no artigo 64 do PLCG, este remítelle ós Estatutos da cooperativa a citada cuestión e enuncia as deducións que se poderán establecer, tan só sobre as achegas obrigatorias, e que, seguindo a pauta doutras lexislacións autonómicas, non serán superiores ó 30 por 100 en caso de expulsión e do 20 por 100 para o caso de baixa non xustificada.

Deberán se-los administradores os que decidan a porcentaxe que aplicar, definida a baixa, en función das circunstancias que concorran, e os administradores tamén decidirán o prazo de reembolso, respectando o prazo de cinco

anos, un ano en caso de falecemento, a partir da baixa (lembrémo-la excepción do parágrafo terceiro do artigo 107.3 ó regula-lo reembolso inmediato para os casos de baixas obrigatorias de socios traballadores por motivos económicos, técnicos, organizativos, de produción ou de forza maior). Pensamos que se racionalizou o prazo obviando outros criterios dende os cales, polo menos noutros proxectos normativos, se propón aumentalo a dez anos, amparándose nas necesidades financeiras da cooperativa, o que na nosa opinión se convertería case nun fenómeno expropiatorio, máis aínda porque a pesar de que esas achegas si xeren xuros non son susceptibles de actualización. E isto último seguramente pola súa consideración dende o momento da baixa de débeda e non de capital. Neste sentido, non queremos desaproveita-la ocasión, como o vimos facendo habitualmente, e temos que insistir na necesidade do axuste contable dende o momento da baixa do socio. Así, produciríase unha diminución das achegas a capital, isto é, o capital diminúe como consecuencia da súa característica de variabilidade, e asemade aparece unha conta que sería a das achegas pendentes de reembolso, achegas que en ningún modo poden ser consideradas como capital senón que terían o tratamento xurídico de débeda. Isto terá as súas consecuencia no estudio financeiro da cooperativa porque, entre outras cousas, diminúe o coeficiente de solvencia, unha das ratios polas que habitualmente se mide a saúde da sociedade.

En todo caso, computaranse (o que parece lóxico), sen prexuízo das deducións anteriormente citadas, e para os efectos do oportuno desconto, as perdas reflectidas no balance de peche do exercicio no que se produza a baixa (artigo 64.4).

Non regula o PLCG as participacións especiais (sen embargo si que aparecían no primeiro anteproxecto baixo a denominación de achegas especiais), figura orixinal da lexislación vasca (artigo 64) e que tamén foi recollida no Proxecto de lei xeral de cooperativas (artigo 58), co obxecto de captación de recursos de terceiros ou dos propios socios e que nalgúns casos poden te-la consideración de capital social, sempre na procura de recursos non reembolsables, a pesar de que no caso do proxecto estatal tamén o poderán ser, a criterio da sociedade, seguindo o procedemento establecido para a redución de capital por restitución de achegas na lexislación en vigor para as sociedades de responsabilidade limitada, sen prexuízo do que dispoña a normativa aplicable ás cooperativas de crédito e de seguros.

2.2. *Outros financiamentos.*

O artigo 65 do PLCG regula os financiamentos que non integran o capital social, e establece no seu punto 1 que estatutariamente ou pola Asemblea Xeral cabe a posibilidade de establecer cotas de ingreso ou periódicas, as cales poderán ser distintas en función dos tipos de socio, da súa natureza física ou xurídica ou en proporción ó seu respectivo compromiso ou uso potencial da actividade cooperativizada, e que non poderán ser superiores ó 50 por 100 das achegas

obrigatorias mínimas a capital social para adquiri-la condición de socio. Non é difícil adiviñar que nos encontramos cun financiamento moi barato para a cooperativa pero non exenta de perigos. Non cabe dúbida de que a obrigatoriedade, por exemplo das cotas periódicas, ó non reportar beneficio ningún para o socio (recordemos que non lle darán dereito a xuro ningún) e, dependendo da contía destas, poden dar lugar a unha saída masiva de socios da cooperativa que orixine importantes problemas financeiros, algo que precisamente era o que se trataba de solucionar coas cotas.

Ademais do exposto, debemos ter en conta como sistema de financiamento que non forma parte do capital social a entrega polos socios de calquera tipo de ben ou prestación de servizo para a xestión cooperativa, e en xeral os pagamentos para a obtención de servizos cooperativizados (artigo 65.3). Así, cando un socio entrega un ben na cooperativa (ou presta un servizo), este non forma parte do capital, resultando ser unha especie de depósito, e polo tanto non pode ser embargado polos acredores da sociedade (o caso máis claro é o dunha cooperativa que tan só comercializa os produtos agrarios obtidos polos seus socios e onde de xeito ningún se pode dicir que a sociedade faga seus estes).

Continúa o artigo 65, no punto 4, coa posibilidade por parte das cooperativas, gracias ó acordo da Asemblea Xeral, de emitir obrigas, o rexime das cales se axustará ó disposto na lexislación aplicable; e, cando se trate de emisións en serie, do financiamento voluntario dos socios ou de terceiros baixo calquera modalidade xurídica e co prazo e condicións que se establezan. Ábrese aquí a posibilidade de préstamos a curto ou longo prazo por parte de socios ou de terceiros como instrumento de financiamento. Cremos sen embargo que esta fórmula podería obviarse o que non levaría á imposibilidade da súa execución pola liberdade de pacto coa que se desenvolve a cooperativa no mercado. O socio, neste caso, tenderá ó investimento na cooperativa (case sempre segundo as condicións) se o que quere é o fortalecemento financeiro desta pero dende a óptica da cooperativa non podemos esquecer que a estaremos financiando a base dun baixo coeficiente de solvencia.

Tamén cabe a opción dos títulos participativos, tamén tralo acordo da Asemblea Xeral, que darán dereito a unha remuneración mixta en forma de xuro fixo e maila parte variable que se estableza no momento da emisión en función dos resultados (artigo 65.5). O acordo da emisión podería igualmente outorgarlles tamén ós posuidores o dereito de asistir á Asemblea Xeral con voz pero sen voto.

Remata o artigo coa remisión, para o efecto da posible contratación de contas en participación, ó para elas regulado no Código de comercio. Estamos ante un contrato polo cal unha persoa lle entrega a un comerciante unha serie de bens e/ou dereitos que se integrarán na actividade empresarial co fin da obtención duns resultados que han de repartirse entre o comerciante e os contaparticipes na forma que se estipule. Non se crea patrimonio común e tampouco existe unha organización colectiva que se manifieste como tal ante terceiros, polo

que falaríamos dunha figura contractual de colaboración económica allea ó contrato de sociedade.

2.3. *Determinación e distribución de excedentes netos.*

Na materia de determinación dos resultados do exercicio anterior, esta levarase a cabo conforme ás normas e criterios establecidos no Código de comercio e demais normativa contable que resulte de aplicación (artigo 66). A este respecto, consideraranse actos deducibles para a obtención destes: o importe dos bens entregados para a xestión da cooperativa, en valoración non superior ós prezos reais de liquidación, o importe dos anticipos laborais dos socios traballadores e de traballo en contía global non superior ás retribucións normais na zona para o sector de actividade correspondente (dende SINERXIA chegouse a argumentar que debería desaparecer esta última mención xa que a valoración dos anticipos laborais a nivel contable debería facerse polo gasto efectivo realizado pola cooperativa, independentemente dos posteriores axustes pertinentes) e os intereses debidos polas achegas ó capital social ou polas prestacións ou financiamentos non integradas no capital social.

A diferenza da lexislación vasca, única neste sentido, figurarán en partida separada os beneficios obtidos das operacións cooperativizadas realizadas con terceiros socios, ou que sen dúbida acarrexen maiores dificultades contables, e destinarase polo menos o 50 por 100 ó Fondo de Reserva Obrigatorio (artigo 66.3).

Máis polémica resulta a regulación relativa ó obrigado destino nun 50 por 100, como mínimo, ó Fondo de Reserva Obrigatorio e nun 25 por 100 á dotación ó capital social de cada socio en función da súa participación na actividade cooperativizada, dos beneficios procedentes de plusvalías, no alleamento dos elementos do activo inmovilizado ou os obtidos doutras fontes alleas ós fins da cooperativa, así como os derivados de investimentos ou participacións en sociedades de natureza cooperativa. Sobre esta cuestión, opinaba SINERXIA no sentido de criticar claramente as asignacións a fondos irrepartibles porque, así o explicaban, ata as mans das cooperativas dando lugar a que non se tomen determinadas decisións que son vitais para a pervivencia da cooperativa (como por exemplo a participación noutras sociedades de capital fixo). Pois ben, considerado o Fondo de Reserva Obrigatorio como irrepartible ó igual có patrimonio da cooperativa, porque recordemos que o socio só tería dereito á devolución das súas achegas e non a ningunha cota patrimonial da sociedade, tanto na baixa coma na disolución da sociedade, non podemos compartilo anteriormente exposto ó entender que se busca un fortalecemento financeiro da cooperativa en fórmulas non reembolsables e que pola orixe que teñen non gardan moita relación coa actividade cooperativizada do socio senón exclusivamente coa cooperativa como sociedade con personalidade xurídica propia.

Unha vez determinados os excedentes netos o que procedería sería a súa distribución, algo que se considera no PLCG no artigo 67, e pode dar lugar ó chamado retorno cooperativo.

Anualmente se destinarán, algo que resulta de obrigado cumprimento: ó Fondo de Reserva Obrigatorio e ó Fondo de Formación e Promoción Cooperativa unha contía global mínima do 30 por 100, da cal polo menos o 5 por 100 (quizais nos pareceuse máis adecuada a fórmula da lei vasca de cooperativas onde esta cantidade ascende ata o 10 por 100) será con destino ó Fondo de Formación e Promoción. Fortálécese así este último cun mínimo legalmente establecido, fronte ó regulado no artigo 84.a) da LGC onde o mínimo do 5 por 100 é operativo como imperativo legal só cando o Fondo de Reserva Obrigatorio alcance o 50 por 100, e cando o Fondo de Educación alcance o dobre do capital social destinarase, agora si, polo menos un 10 por 100 ó de Educación. Tal e como se presenta a regulación na lexislación estatal as pequenas cooperativas, quizais as máis necesitadas de educación para os seus socios, case nunca dotarán o citado Fondo de Educación. Ó Fondo de Reserva Obrigatorio destinarase polo menos un 20 por 100 dos excedentes. A distribución citada resultou tamén criticada desde SINERXIA ó entender que dentro dese 30 por 100 debería se-la cooperativa a que dispusiera de liberdade para decidi-las porcentaxes en función das súas necesidades propias.

Unha vez dotados os fondos da forma exposta, o resto quedará a disposición da Asemblea Xeral que poderá distribuílo como retorno cooperativo ós socios (en proporción ás operacións, servicios, ou á actividade cooperativizada realizada polos mesmos, pero en ningún caso -e así expresamente o enuncia o PLCG- ó capital social), dotación a fondos propios con carácter irrepartible ou repartible, a incrementa-los fondos de reserva obrigatorios e á participación dos traballadores nos resultados da cooperativa.

2.4. *Os fondos sociais obrigatorios.*

Son dous os fondos que o PLCG regula como obrigatorios: o Fondo de Reserva Obrigatorio, destinado á consolidación, desenvolvemento e garantía da cooperativa, que é irrepartible entre os socios (incluso en caso de disolución); e o Fondo de Formación e Promoción Cooperativa (artigos 68 e 69 do PLCG), ó tempo que segundo o artigo 67.1.b) posibilitase a creación de Fondos de Reserva Voluntarios de natureza repartible (algo lóxico xa que o socio puido repartir esas cantidades se quixese vía retornos) ou irrepartible en todo ou en parte, fronte á tamén irrepartibilidade do Fondo de Reserva Voluntario do artigo 84.b) da actual LCC.

Xa aludimos ó carácter de irrepartibilidade dos fondos sociais, e dicimos dos fondos porque tamén o é o de formación ó estar suxeito a uns destinos moi determinados que de ningún xeito poden se-lo propio patrimonio dos socios. Pero cremos necesario estendérmonos algo máis nesta idea. Non podemos

negar que existen correntes que apostan pola repartibilidade dos fondos sociais nas sociedades cooperativas alegando que moitas veces é un efecto contraproducente na solvencia da cooperativa ó entenderse que mingua o achegamento de persoas a ese tipo societario. Fronte a isto sempre pensamos que a irrepertibilidade dos fondos ten a súa base precisamente na necesidade de dotarse dunha maior credibilidade fronte a terceiros ó aparecer, algo que xa comentamos, a cooperativa como sociedade de capital variable.

Sobre esta cuestión non debemos deixar de menciona-la situación na que as cooperativas se moven no mercado. Recordemos que o artigo 129.2 da Constitución española enuncia o mandato de fomento ás cooperativas, mandato que por outra parte se concreta fundamentalmente nun proteccionismo fiscal e financeiro. Este proteccionismo cuestionouse dende a óptica do libre mercado ó entenderen algúns que as cooperativas poidan estar incorrendo en competencia desleal fronte a outras empresas. Pois ben, é precisamente a existencia de un patrimonio irrepertible na actualidade fundamento obxectivo, máis se pode se que se os fondos fosen para a Administración da Comunidade Autónoma de Galicia (caso por exemplo da posta a disposición do Consello Galego de Cooperativas tanto do Fondo de Reserva Obrigatorio coma do haber último resultante nos casos de liquidación da sociedade -artigo 93.2.d-), para defende-lo proteccionismo fiscal e financeiro. Calquera tendencia que levase consigo a repertibilidade do patrimonio da cooperativa (recordemos unha vez máis que os socios só teñen dereito á súa achega na cooperativa) podería avala-lo criterio anteriormente exposto, en puridade técnica e aplicando a lexislación da Unión Europea, de existencia de competencia desleal.

Ó Fondo de Reserva Obrigatorio destinaranse necesariamente: a porcentaxe dos excedentes dispoñibles que a Asemblea Xeral decida de acordo co artigo 67, as deducións sobre as achegas obrigatorias ó capital social nos casos de baixas non xustificadas e expulsións, as cotas de ingreso, os resultados extracooperativos das operacións sinaladas no artigo 66.3 nun 50 por 100 como mínimo.

O outro dos fondos que o PLCG regula con carácter necesario, isto é, o Fondo de Formación e Promoción Cooperativa, terá sempre en atención ós principios cooperativos de educación e intercooperación e na promoción do contorno, o seguinte destino: formación nos principios cooperativos ou profesionais de socios e traballadores, formación da dirección da cooperativa, promoción das relacións intercooperativas (inclúe a cobertura de gastos para a constitución de cooperativas de segundo grao e ulterior grao e outras entidades de asistencia e promoción), e a divulgación da fórmula cooperativa no propio contorno social no que se move a sociedade.

O Fondo de Formación e Promoción Cooperativa resultará inembargable e as súas dotacións figurarán con separación doutras partidas no balance da cooperativa.

O Fondo de Formación e Promoción Cooperativa dotarase: da porcentaxe dos excedentes netos decidida pola Asemblea Xeral de acordo co criterio tamén do artigo 67 e polas sancións económicas impostas polas cooperativas ós seus socios.

De particular interese é a nota da xestión do fondo realizada polo Consello Galego de Cooperativas nos casos nos que a cooperativa lle transfiera os importes do dito fondo dentro do exercicio económico no que se efectúe a dotación ou cando a cooperativa non aplicase ó seu destino a dotación no prazo de cinco anos. Por último, se non se efectúa a aplicación no exercicio económico seguinte ó da dotación, deberá materializarse en títulos de débeda pública os rendementos financeiros dos cales aplicaranse ó mesmo fin. Encontrámonos así nunha apreciable mostra de preocupación porque os investimentos sexan seguros sen que se dilúa o patrimonio da cooperativa. Apréciase, por último, que non se caíse na regulación da lexislación vasca que obriga á subscripción de débeda pública pero da propia Comunidade Autónoma.

2.5. Imputacións de perdas.

Para o caso da imputación de perdas, o artigo 69 do PLCG regula a posibilidade, logo dunha xenérica remisión ó criterio estatutariamente establecido, de imputalas a unha conta especial de amortización con cargo a futuros resultados positivos dentro do prazo de seis anos.

A compensación, que en todo caso se realizará en proporción ás operacións, servicios ou actividade cooperativizada, suxeitarase ademais á seguinte orde: en primeiro lugar ó Fondo de Reserva Obrigatorio (sorprende que en principio poida ser na súa totalidade e sen que se gardase a cautela dunha porcentaxe máxima de imputación -por exemplo do 50 por 100 a da porcentaxe media destinada nos último cinco exercicios-), a continuación ós fondos de reserva voluntarios de os haber (cremos que a estes fondos se debería imputar, fronte ó que parece desprenderse da lectura do artigo, en primeiro lugar as perdas e nunha contía que agora si se podería elevar ata o 100 por 100).

Finalmente, as perdas de lle seren imputadas ó socio poderanse realizar: directamente ou mediante deducións das súas achegas a capital dentro do exercicio seguinte ó que se produzan ou con cargo ós retornos que lle poidan corresponder ó socio no prazo de seis anos como máximo. De quedaren aínda perdas sen compensar deberán ser pagadas, evidentemente polos socios, no prazo máximo dun mes.

2.6. Algunhas consideracións finais do Capítulo V.

O capítulo V do PLCG, remata co enunciado do artigo 70 referente á negación dos dereitos dos acredores dos socios sobre os bens da cooperativa e sobre as achegas destes ó capital social, sen prexuízo dos dereitos sobre os reembol-

sos e os retornos cooperativos; e o artigo 71 que fai coincidi-lo exercicio económico co natural (salvo disposición estatutaria en contrario) e enuncia a obriga do Consello de Administración de formula-lo balance, a conta de perdas e gaños, a memoria explicativa, e a proposta de distribución de excedentes e destino destes ou a imputación de perdas.

A modo de conclusión, terminaremos dicindo que o PLCG se sumou, polo menos en parte, ás lexislacións máis novidasas en canto á necesidade de instrumentalizar novos mecanismos financeiros (evidénciase non obstante a falta dalgún). Estas reformas normativas, iniciadas polas lexislacións italiana, francesa e vasca que, xunto coa valenciana e esperamos que a estatal segundo se pode desprender do borrador distribuído, conforman actualmente a nova tendencia normativa existente no dereito cooperativo.

BOLETÍN DE SUBSCRICIÓN Á REVISTA COOPERATIVISMO E ECONOMÍA SOCIAL

Para enviar á ASOCIACIÓN PARA A ECONOMÍA SOCIAL.

E.U.E.E., r/ Torrecedeira, 105 - 36208. Vigo.

Apartado de Correos 5172. Vigo.

Teléfono 986-813707. Fax 986-813746. E-mail lago@Uvigo.es

Desexo que me envíen a revista *Cooperativismo e Economía Social*.

Nome NIF

Enderezo:

Concello: CP

Teléfono Data

Tarifa 1997: Subscripción anual (2 números): 1750 pts. n° solto: 1000 pts.

FORMA DE PAGO:

Transferencia bancaria á conta. 2091-0501-61-3040034158. CAIXA GALICIA.

Contrarreembolso do primeiro exemplar recibido.

Xiro postal.

(a forma preferida é contrarreembolso)